

03.02.2010.

Atšķirības Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieku sociālajā aizsardzībā neatbilst Satversmei

Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr.2009-46-01 "Par Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likuma pārejas noteikumu 1.punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam".

Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likums ir stājies spēkā 2000.gada 1.janvārī, un tas noteic sociālās garantijas Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem, viņu apgādībā esošajām personām un Černobiļas AES avārijas rezultātā cietušajām personām. Savukārt apstrīdētā norma noteic, ka invaliditātes pensijas un apgādnieka zaudējuma pensijas, kas minētajām personām piešķirtas līdz likuma spēkā stāšanās dienas, pārrēķinātas netiek, izņemot gadījumu, kad personai mainās darbspēju zaudējuma pakāpe vai invaliditātes smaguma pakāpe.

Pieteikuma iesniedzēji – divdesmit 9.Saeimas deputāti – norādīja, ka apstrīdētā norma rada situāciju, ka daļai personu kaitējuma atlīdzība tiek aprēķināta, vadoties vienīgi no 1999.gada vidējās bruto darba samaksas, kamēr pārējiem atlīdzība tiek pārrēķināta, vadoties no attiecīgā gada rādītājiem.

Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētā norma sākotnēji aizsargāja to personu tiesisko paļāvību, kurām invaliditātes pensija piešķirta pirms likuma spēkā stāšanās, jo, piemērojot likumā noteikto aprēķina sistēmu, pensijas būtu bijis jāsamazina. Taču šobrīd ir radusies situācija, ka tām personām, kurām pensija tiek pārrēķināta saistībā ar invaliditātes smaguma vai darbspēju zuduma izmaiņām, aprēķināta tiek ņemta vērā mēneša vidējā bruto darba samaksa pārrēķināšanas brīdī. Ņemot vērā, ka kopš likuma spēkā stāšanās brīža vidējā darba samaksa ir ievērojami mainījusies, pensijas apmērs ir manāmi atšķirīgs un faktiski personas pensijas apmērs ir atkarīgs nevis no veselības stāvokļa, bet no brīža, kad pensija ir piešķirta vai pēdējo reizi pārrēķināta.

Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētā norma sākotnēji sasniedza tās leģitīmo mērķi: aizsargāt to personu tiesiskās intereses, kurām invaliditātes pensija piešķirta līdz likuma spēkā stāšanās brīdim, un nepieļaut piešķirto pensiju samazināšanos. Taču šobrīd norma vairs nav piemērota mērķa sasniegšanai un **neatbilst tiesiskās vienlīdzības principam**. Tiesa noteica, ka apstrīdētā norma ir spēkā neesoša **no 2010.gada 1.jūlija**.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams. Tas stāties spēkā dienā, kad tiks publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis". Sprieduma teksts ir pieejams arī Satversmes tiesas mājas lapā: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2009-46-01.htm

Līna Kovalevska
Satversmes tiesas
priekšsēdētāja palīdze
67830748, 29813216